Pla de classe gratuït · ODS 1 · Fi de la pobresa

1 Què funciona de debò contra la pobresa?

Edats 14–17 · 60 minuts

Il·lustració de Noemí Villamuza, de La dona arbre · © Noemí Villamuza

El conte · *La dona arbre*

Quan l'Abril vol estar sola, s'amaga al seu refugi secret i deixa volar la imaginació. Un dia es troba al bell mig d'un paratge africà desèrtic i s'imagina una dona que baixa d'un autobús a les portes d'un poblat. És la Wangari, que torna després de molts anys d'estudiar fora i troba la seva terra erma: ja no hi ha arbres, les llacunes són buides, els infants passen gana i les dones, amb l'esquena corba, han d'anar cada dia més lluny a buscar llenya i aigua. Al bosc dels arbres més vells, la Wangari desenterra set rebrots i els planta a l'antic hort de la família. La veïna gran del davant s'hi apunta, després ho fan altres dones, i juntes aixequen tendes de roba per fer germinar llavors mentre els homes se'n burlen. La Wangari, tossuda, també anirà a buscar diners i ajuda. Ricardo Alcántara s'inspira en Wangari Maathai, fundadora del moviment Cinturó Verd i Premi Nobel de la Pau el 2004.

Text de Ricardo Alcántara · Il·lustracions de Noemí Villamuza

Pregunta per al debat

Mentre espera el funcionari, la Wangari fa una llista: habitatge digne, centres per aprendre a llegir, revisions mèdiques, cooperatives. Per què ho demana tot alhora i no només arbres?

Objectius d'aprenentatge

- Explicar com un cercle de la pobresa pot passar d'una generació a la següent, fent servir com a mínim 3 causes relacionades.
- Avaluar dos programes reals contra la pobresa (transferències de diners i microcrèdits) segons uns criteris acordats.
- Proposar un pla local realista de 3 punts per reduir la pobresa i identificar qui s'hi podria oposar.

Materials

- Dues fitxes informatives impreses sobre els programes (Bolsa Família, Brasil; Grameen Bank, Bangladesh)
- Graella de criteris (cost, abast, impacte en els infants, equitat, riscos)
- Notes adhesives de dos colors
- Pissarra

Paraules clau

cercle de la pobresa — quan la pobresa causa problemes que després fan difícil sortir-ne, sovint durant generacions

transferència condicionada de diners — diners que es donen a les famílies si compleixen unes condicions, com ara que els fills vagin a l'escola

microcrèdit — préstecs molt petits per a persones que no poden demanar diners als bancs habituals

política — un pla d'acció d'un govern o d'una organització

prova — fets o dades que mostren si una cosa és certa o funciona

compromís (trade-off) — renunciar a una cosa per guanyar-ne una altra

protecció social — suport públic com ara pensions, ajuts per fills o prestacions d'atur

Vincles curriculars

Ciències: Salut, nutrició i desenvolupament infantil; com la mala salut afecta l'aprenentatge.

Geografia: Indicadors de desenvolupament i desigualtat global; estudis de cas del Brasil i Bangladesh.

Ciutadania: El paper del govern, les entitats solidàries i la ciutadania; disseny i avaluació de polítiques.

Matemàtiques: Interpretar percentatges i taxes; comparar el cost i l'abast dels programes.

Llengua: Expressió oral persuasiva i argumentació estructurada (idea, prova, explicació).

Competència EDS de la UNESCO: Competència estratègica

Passos de la classe

El cercle a la pissarra · 10 minuts

Docent

- Escriviu «ingressos baixos» dins d'un cercle a la pissarra i pregunteu: a què poden portar uns ingressos baixos? Construïu un cercle amb fletxes: mala alimentació → malaltia → absències a l'escola → feina mal pagada → ingressos baixos.
- Compartiu: aproximadament 1 de cada 5 infants al món viu en pobresa extrema (UNICEF i Banc Mundial), i els infants són els més afectats perquè els primers anys marquen la resta de la vida.
- Pregunteu: en quin punt d'aquest cercle el podríem trencar?

Alumnat

- Proposa connexions per al cercle.
- Marca amb una nota adhesiva on intentaries trencar el cercle.

Avaluadors de programes · 22 minuts

Docent

- Repartiu les dues fitxes informatives. Bolsa Família: el Brasil dona diners de manera regular a famílies amb ingressos baixos si els fills van a l'escola i passen revisions mèdiques; arriba a milions de llars. Grameen Bank: fundat per Muhammad Yunus a Bangladesh, presta petites quantitats sense garanties, sobretot a dones; Yunus i el banc van compartir el Premi Nobel de la Pau del 2006.
- Els grups puntuen cada programa amb la graella de criteris (1–5) i han de donar una prova o una pregunta per a cada puntuació.
- Feu notar que les proves poden ser contradictòries (per exemple, els debats sobre els tipus d'interès dels microcrèdits) i que això és normal en les polítiques reals.
- Cada grup comparteix el seu argument més sòlid a favor i en contra d'un programa.

Alumnat

- Llegeix les dues fitxes i subratlla els fets que mostren impacte.
- Puntua cada criteri i justifica-ho en una línia.
- Decideix quin programa trencaria el cercle en més punts, i per què.

La missió: «🏛️ Mayor for a Day» (alcalde per un dia) · 18 minuts

Docent

- Presenteu la missió i fixeu un límit de 12 minuts per al pas Do: una causa de la pobresa local i un pla de 3 punts.
- Recordeu als alumnes que facin servir idees de l'avaluació (condicions, focalització, cost) i que pensin en qui s'hi podria oposar.
- Trieu dos grups perquè presentin el seu pla en 60 segons.

Alumnat

- Llegeix l'Spark i tria una causa local (per exemple, el preu de l'habitatge, la manca de feina, el transport).
- Escriu un pla de 3 punts.
- Presenta'l «com si fossis l'alcalde» o escolta i fes una pregunta exigent.

Qui s'hi oposa, i per què? · 10 minuts

Docent

- Plantegeu en veu alta la pregunta del Reflect de la missió: qui es podria oposar a aquest pla, i per què?
- Plantegeu el tiquet de sortida.

Alumnat

- Anomena un col·lectiu que s'hi podria oposar i una manera de convèncer-lo.
- Respon el tiquet de sortida.

Tiquet de sortida

Tria un programa contra la pobresa. Dona'n un punt fort i una limitació, amb una raó.

Resposta model: Bolsa Família: un punt fort és que els diners vinculats a l'assistència a l'escola ataquen alhora els ingressos i l'educació; una limitació és que depèn que hi hagi escoles i centres de salut a prop, de manera que arriba a menys gent a les zones remotes.

A casa

Els alumnes pregunten a un adult de casa quins ajuts hi havia quan era jove (menjador escolar, ajuts per fills, atenció sanitària) i si van servir d'alguna cosa, i comparteixen una conclusió a la sessió següent.

Atenció a la diversitat · Suport

- Proporcioneu un diagrama del cercle mig completat i una graella de criteris amb inicis de frase.
- Feu parelles per a la presentació perquè un presenti i l'altre aguanti les notes.

Atenció a la diversitat · Ampliació

- Esbrinar què vol dir «focalització» en política social i si el suport universal o el focalitzat és més just.
- Comparar el llindar internacional de pobresa del Banc Mundial amb la mesura de pobresa del propi país.

Criteris d'èxit

- Sé explicar un cercle de la pobresa amb causes relacionades.
- Sé avaluar un programa amb proves, no només amb opinions.
- Sé proposar un pla realista i preveure l'oposició.

Amb delicadesa

Alguns alumnes del vostre grup poden estar vivint ara mateix amb pocs diners. No demaneu mai als alumnes que descriguin casa seva, els ingressos familiars o les seves pertinences; feu servir el personatge de ficció. Mantingueu el missatge que la pobresa té a veure amb oportunitats injustes, no amb persones mandroses o menys llestes, i assegureu-vos que no es demana a ningú que digui a quin grup pertany.

Gratuït en línia, sense compte

- Mira el vídeo de la missió de l'ODS 1: **eco-heroes.org/ca/sdg/1/**
- Juga al capítol de l'ODS 1: **eco-heroes.org/game/?lang=ca**
- Juga a les preguntes de l'ODS 1: **eco-heroes.org/ca/trivia/?sdg=1**
- Llegeix la guia de lectura gratuïta: **eco-heroes.org/ca/library/la-dona-arbre/**
- Paquet docent de l'ODS 1: **eco-heroes.org/ca/teachers/goal-1-pack/**

Fonts

- UN — Goal 1: End poverty (en anglès) — https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/
- UNICEF — Child poverty (en anglès) — https://www.unicef.org/social-policy/child-poverty
- World Bank — Poverty overview (en anglès) — https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview

© 2026 Eco Heroes International SL · CC BY-NC-ND 4.0 · creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/